

POSTANOWIENIE

1 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 1 kwietnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.B.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 9 listopada 2023 r., I ACa 1599/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 3 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku ustalił, że bliżej określona umowa o kredyt mieszkaniowy zawarta pomiędzy powódką M.B. a Bank2 spółką akcyjną z siedzibą w G. (obecnie Bank1 spółka akcyjna w W.) jest nieważna (pkt I); zasądził od pozwanego Banku spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki kwoty 192.259,51 zł oraz 3.138,70 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt II); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt IV).

2. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 9 listopada 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II o tyle, że kwoty w nim wymienione zasądził za jednoczesnym zaofiarowaniem przez powódkę na rzecz pozwanego kwoty 173.700 zł lub zabezpieczeniem roszczenia o jej zwrot i oddalił powództwo o odsetki za okres od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty (pkt I); oddalił apelację w pozostałej części (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III).

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Podał, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów: art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 Pr. Bank, w zw. z art. 56 k.c. i 65 k.c. w zakresie oceny skutków eliminacji z umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej klauzul indeksacyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania

przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

6. Podniesione przez skarżącego wątpliwości wykładnicze dotyczą problemu oceny skutków abuzywności umowy kredytu w zakresie klauzul indeksacyjnych. Skarżący opowiada się za stanowiskiem, iż możliwe jest utrzymanie w mocy umowy w sytuacji stwierdzenia abuzywności klauzuli indeksacyjnej, a opiera je na założeniu, iż w razie eliminacji tej klauzuli pozostała treść umowy zawiera *essentialia negotii* umowy kredytu. W tej kwestii w orzecznictwie zdecydowanie dominuje jednak obecnie stanowisko, zgodnie z którym wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych z umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego prowadzi to tego, że umowa ta nie może pozostawać w mocy. Potwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w której Sąd wyjaśnił szczegółowo motywy tego rozstrzygnięcia. Podał m.in., że wprowadzenie eliminacji z umowy kredytu indeksowanego abuzywnych klauzul przewidujących indeksację nie powoduje co do zasady, że umowie tej brakuje elementów koniecznych – z teoretycznego punktu widzenia możliwe jest przyjęcie, że umowa pozostaje w mocy jako umowa kredytu udzielonego w złotych – niemniej konieczne jest nie tylko spełnienie wymogu zachowania minimalnej treści umowy, ale również zachowanie jej tożsamości. Tymczasem wyeliminowanie klauzuli indeksacyjnej powoduje wyeliminowanie ryzyka charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, co oznaczałoby tak daleko idące przekształcenie umowy, iż należałoby ją uznać za umowę o odmiennej istocie i odmiennym charakterze. Dopuszczenie do obowiązywania umowy w całkowicie odmiennej postaci, a więc w rzeczywistości umowy innego rodzaju, prowadziłoby do naruszenia zasady autonomii woli. Ponadto wyeliminowanie klauzuli przeliczeniowej z umowy kredytu

indeksowanego powodowałoby niemożliwość określenia w sposób zgodny z wolą stron świadczenia głównego, co dotyczy wysokości zobowiązania konsumenta względem banku. Zachowanie w tej sytuacji w mocy pozostałej treści czynności prawnej, prowadziłaby do rezultatu, w którym źródłem stosunku prawnego w rzeczywistości nie byłoby już porozumienie stron. Dodatkowo tezę o utracie mocy wiążącej umowy po wyeliminowaniu z niej abuzywnych postanowień odnoszących się do przeliczenia kursów waluty Sąd Najwyższy poparł również licznymi argumentami celowościowymi (zob. szerzej pkt IV uzasadnienia). W związku z powyższym Sąd Najwyższy w powołanej uchwale (pkt 2) stwierdził, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała składu całej Izby z chwilą jej podjęcia uzyskuje moc zasady prawnej, co oznacza, że wiąże Sąd Najwyższego w niniejszym składzie.

7. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

8. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[r.g.]